

POSITION PAPER FNV SECTORBREDE ASPECTEN ONTWERP KLIMAATAKKOORD ARBEIDSMARKT EN SCHOLING

Voor het Rondetafelgesprek van de vaste Commissie Economische Zaken en Klimaat op 27 maart 2019.

De FNV staat samen met de internationale vakbeweging (ITUC) achter de klimaatafspraken van Parijs 2015. Wij verbinden hier de voorwaarde aan dat het om een eerlijke, sociaal rechtvaardige transitie (*just transition*) en gewoon goed werk (*decent work*) moet gaan, zoals verwoord in de preambule van het Klimaatakkoord van Parijs en zoals door ITUC ook bepleit in Katowice. Dat betekent dat werknemers niet de dupe worden van de negatieve gevolgen van de energietransitie, zoals door baanverlies of door hoge niet te beïnvloeden energierekeningen. De overheid heeft hier nadrukkelijk een verantwoordelijkheid in.

In de arbeidsmarktparagraaf van het Ontwerp Klimaatakkoord zijn hierover goede teksten opgenomen. Deze zijn echter te weinig geborgd in de andere teksten van het Ontwerp waardoor zaken als bijvoorbeeld 'sociale dumping' niet echt doordringen. De resultaten van de doorrekening van het Ontwerp Klimaatakkoord op arbeidsmarkteffecten worden half april verwacht, maar in de tekst van het PBL rapport is al wel te lezen dat de energietransitie risico loopt door de flexibilisering van de arbeidsmarkt. FNV deelt deze waarneming.

SER-advies Energietransitie en werkgelegenheid en echte groene banen

In april 2018 is een gedegen SER-advies afgeleverd met veel onderzoeksgegevens en zeven concrete bouwstenen die integraal zorgen voor een sociaal en duurzame energietransitie. Het SER-advies maakt duidelijk dat het beperkte aanbod van vakmensen de snelheid en het succes van de energietransitie gaat bepalen. Kortom, een robuust integraal arbeidsmarktbeleid is de sleutel voor een succesvol Klimaatakkoord; met garanties voor goede arbeidsomstandigheden, arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen.

De FNV pleit daarom voor een gerichte, integrale arbeidsmarktagenda met een stevig plan, financiële middelen en uitvoeringscapaciteit.

Sluiting kolencentrales

Nu het kabinet besloten heeft de Hemwegcentrale versneld te sluiten, vragen wij uw Kamer om prioriteit te geven aan de totstandkoming van een kolenfonds voor de gehele kolenketen, in eerste instantie rond de Hemwegcentrale, dus ook de OBA Bulk Terminal Amsterdam. Dit fonds is ervoor bedoeld de werknemers in de kolenketen naar ander werk te begeleiden (o.a. via omscholing) en medewerkers die niet mee kunnen in de transitie financieel te compenseren.

De FNV vindt het cruciaal dat dit kolenfonds ten behoeve van werknemers in de kolenketen er ook daadwerkelijk komt. Daarnaast zal er ook aandacht moeten komen voor de werknemersbelangen in andere sectoren zoals het gas, zonder dat dit leidt tot verlaging van de middelen voor het kolenfonds.

Verdringing en handhaving bij Wind op zee

Niet alle waterbouwbedrijven en offshore windbedrijven hebben een goede reputatie als het gaat om rechten van werknemers. Vakbonden zijn lang niet altijd welkom bij deze bedrijven. Verdringing, maar ook gevaarlijke werkomstandigheden komen voor. Als we voortvarend met Wind op zee aan de slag willen moet verdringing worden uitgebannen en werknemersbelangen veel beter dan nu het geval is worden meegewogen en werknemersvertegenwoordigingen een rol krijgen. Dat geldt ook voor op het op- en openstellen van tenders Wind op zee: werknemers zijn stakeholders, zeker als het

om tenders en aanbestedingen gaat. Anders worden risico's voor rendabele businesscases op werknemers afgewenteld.

De FNV pleit ervoor dat er een integraal expertteam "arbeidsinspectie en energietransitie" bij ISZW komt bestaande uit Inspectie, UWV en Belastingdienst. Daarnaast pleit de FNV voor een werknemersvertegenwoordiging bij het op- en openstellen van tenders Wind op zee.

Zorgen over draagvlak en eerlijke verdeling van lasten

De FNV vindt dat een eerlijke verdeling moet plaatsvinden door grote en kleine bedrijven en burgers naar rato te laten betalen voor hun milieuvervuilend gedrag waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. De FNV is voor CO2-beprijzing mét een terugsluis naar de industrie. Compensatie vindt alleen plaats waar het nodig is, de woonlasten van huurders en woningbezitters mogen niet toenemen (koopkracht zou moeten verbeteren) en klimaatsubsidies gaan alleen naar structurele klimaatoplossingen. In het *Ontwerp Klimaatakkoord* wordt draagvlak creëren beperkt tot het geven van voorlichting, beïnvloeden van gedrag en meepraten. Dat doet onvoldoende recht aan de zorgen die mensen hebben over de energietransitie en zorgt niet voor een gevoel van mede-eigenaarschap van deze transitie. Er is verder te weinig financiële compensatie voor de extra kosten voor burgers en het midden en kleinbedrijf.

Uit de doorrekening blijkt dat door het afwentelen van de bedrijven op de huishoudens de koopkrachteffecten enorm negatief uitpakken voor met name de lage inkomensgroepen waaronder veel gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden. Minister-president Rutte heeft zich gehaast toe te zeggen de burgers te sparen. De FNV is benieuwd naar de uitwerking hiervan.

De FNV wil een eerlijke verdeling van de kosten, door milieuschade rechtvaardig te beprezen en huishoudens met een kleine beurs schadeloos te stellen voor hún onrendabele top.

Tot slot

Naast een technologische transitie zijn het klimaat en de energietransitie vooral ook een maatschappelijke transitie met grote impact op werknemers, burgers en consumenten. De FNV is voor een ambitieus klimaatbeleid en een voortvarende energietransitie op een sociaal verantwoorde manier, waar ook de overheid zijn rol in pakt. De FNV maakt zich sterk voor energiebesparing, hergebruik van grondstoffen en voor de ontwikkeling van duurzame energiebronnen. Daarbij behartigen we de belangen van onze leden door in te zetten op duurzame werkgelegenheid met echte groene banen met aandacht voor veilig en gezond werken, zeggenschap en solidariteit en inkomensbescherming. Met of zonder klimaatakkoord.

Om de transitie goed te laten verlopen is de kwaliteit van arbeid van belang (goede arbeidsvoorwaarden, goede omstandigheden, goede arbeidsverhoudingen en arbeidsinhoud). Er zijn veel onderzoeken met de implicatie dat er nauwelijks werkgelegenheidsverlies zou zijn door de transitie. Ook het CPB stelt dat het klimaatbeleid zal leiden tot transitie-effecten en tot spanningen op de arbeidsmarkt in verband met de verschuiving van werkgelegenheid naar bedrijven die schoner produceren. Verschuiving van industriële bedrijven naar het buitenland zal bij een verstandig beleid niet aan de orde zijn. Investeren en desinvesteren in productielocaties worden op de lange termijn genomen, en daar gelden veel meer afwegingen voor dan alleen de lasten van het klimaatbeleid. De FNV is daarom niet pessimistisch over de werkgelegenheidsontwikkeling, maar de vraag blijft of het werk dat er van nu tot 2030 blijft of erbij komt kwalitatief goed genoeg is. Dat vraagt om actief beleid.

Voor nadere informatie: Marie-Therese.Rooijackers-Bos@fnv.nl (06-11743121) of
Caroline.Rietbergen@fnv.nl (06-33313026)

